

TÄYDENNYS PERIAATE-
PÄÄTÖKSEEN 10.9.2020

**VALTIONEUVOSTON PERIAATEPÄÄTÖKSEEN HYVÄKSYTYT UUDET
HANKKEET JA TOIMENPITEET 10.9.2020**

4 HARMAAN TALOUDEN JA TALOUSRIKOLLISUUDEN TORJUNNAN JA VIRANOMAISYHTEISTYÖN KEHITTÄMINEN

4.1.h Selvitys tietojenvaihdon ja analyysitoiminnan katvealueista työperäisen maahanmuuton valvonnan moniviranomaisyhteistyössä

Hankkeen kuvaus

Hankkeessa selvitetään voimassa olevaa lainsäädäntöä tarkastelemalla keskeisten viranomais-ten tietojenvaihdon ja analysoidun viranomaistiedon jakamisen haasteita työperäiseen maahanmuuttoon liittyvien väärinkäytöksiä torjumiseksi.

Hankkeessa selvitetään tietojenvaihdon nykytila ja sen mahdollistama viranomaisyhteistyö. Lisäksi tuodaan esille mahdolliset lainsäädäntömuutostarpeet ja vaihtoehtoiset toteuttamistavat.

Tarkasteltavia asioita ovat tietojenluovutus (oma-aloitteinen) ja -saantioikeus sekä analysoitujen tietojen vaihtoon liittyvät kysymykset. Hankkeessa kartoitetaan samalla keskeisten viranomaisten rekisterit ja tietovarannot sekä onko olemassa oleva tieto helposti käytettävissä. Lisäksi tulee tutkia, onko jollain viranomaisella olemassa jo sellaista rekisteriä, johon voitaisiin keskitetysti koota olemassa oleva viranomaistieto.

Vaikutusarvio

Selvityksessä muodostetaan kattava kokonaiskuva olemassa olevasta lainsäädännöstä, joka säätelee viranomaisten välistä tietojenvaihtoa sekä analyysitoimintaa. Kokonaiskuvan seurauksena voidaan tunnistaa lainsäädännöllisiä ongelmakohtia, jotka hankaloittavat tai estävät tarkoituksenmukaisen tietojenvaihdon viranomaisten välillä sekä tehokkaan analyysitoiminnan.

Keinot vaikutuksen arvioimiseksi

Hankkeen loppuraportti tuottaa valmiit ehdotukset muutostarpeista, jotka tullaan käsittelemään talousrikostorjunnan toimeenpanoryhmässä ja ohjausryhmässä. Loppuraportissa tullaan selvittämään eri viranomaisten operatiiviset tarpeet ja ongelmakohdat tietojenvaihtoon. Raportti luo hyvän pohjan mahdollisille lainsäädäntöhankkeille.

Mahdolliset lainsäädäntömuutosten arviointi voidaan toteuttaa tarkemmin lakimuutosten valmistelun yhteydessä.

Vastuutahot

”Sisäministeriö, työ- ja elinkeinoministeriö, sosiaali- ja terveysministeriö, oikeusministeriö”

Aikataulu

Hanke käynnistyy alkuvuodesta 2021 ja kestoksi arvioitu noin 4–5 kk.

Toimenpiteen toteuttamisen edellyttämät resurssit

Arvioitu kustannusarvio on noin 30 000 euroa.

Tiedottaminen

Tiedottamisesta vastaavat vastuuministeriöt.

4.1.i Selvitys ulkomaisen työvoiman hyväksikäytön torjunnan menettelyistä eri maissa

Hankkeen kuvaus

Ulkomaisen työvoiman hyväksikäyttöä esiintyy kaikkialla, missä käypä palkkataso on merkittävästi korkeampi kuin työntekijöiden lähtömaan palkkataso. Hyväksikäyttö on tekijälle kannattavaa, mutta haitallista uhrille, työmarkkinoille ja elinkeinoille. Siksi hyväksikäytön ehkäisytöitä on eritasoisina käytössä kaikissa länsimaissa.

Ihmiskaupasta, pimeästä työstä ja harmaasta taloudesta on olemassa kansainvälisiä selvityksiä. Osa niistä kattaa osin myös ulkomaisen työvoiman hyväksikäytön. Selvityksiä ei kuitenkaan tiettävästi ole eri EU- ja Pohjoismaiden käyttämistä ulkomaisen työvoiman hyväksikäytön torjunnan menettelyistä.

Hankkeessa tehdään kansainvälinen vertailu muiden Pohjoismaiden ja EU-maiden menettelyistä ja käytännöistä ulkomaisen työvoiman hyväksikäytön ehkäisyssä.

Vaikutusarvio

Selvitys tuottaa tietoa eri maissa käytössä olevista hyvistä käytännöistä ulkomaisen työvoiman hyväksikäytön ehkäisemisessä. Kehittämisehdotusten toimeenpano parantaa työperäisen hyväksikäytön ennaltaehkäisemistä ja havaitsemista.

Keinot vaikutuksen arvioimiseksi

Arvioidaan, voidaanko selvityksen perusteella paremmin ennaltaehkäistä ulkomaisen työvoiman hyväksikäyttöä.

Mahdollisten lainsäädäntömuutosten arviointi voidaan toteuttaa tarkemmin lainmuutoksen valmistelun yhteydessä.

Vastuutahot

Työ- ja elinkeinoministeriö, sisäministeriö, sosiaali- ja terveysministeriö

Aikataulu

Hanke käynnistyy syksyllä 2020 tai alkuvuodesta 2021 ja kesto on noin 3–6 kk.

Toimenpiteen toteuttamisen edellyttämät resurssit

Arvioitu kustannusarvio noin 40 000 euroa.

Tiedottaminen

Tiedottamisesta vastaavat vastuuministeriöt.

4.1.j Selvitys työperusteisia oleskelulupahakemuksia käsittelevien viranomais- ten edellytyksistä havaita hyväksikäytön riskitekijöitä

Hankkeen kuvaus

Työperäisiä oleskelulupia käsittelevillä viranomaisilla (TE-toimistot, ELY-keskus, Maahanmuuttovirasto) on erilaiset mahdollisuudet ja edellytykset havaita työperäisen hyväksikäytön riskitekijöitä. Syitä tähän voivat olla muun muassa:

- erilaiset tietojärjestelmät, päätöksenteon taustatiedot
- erilaiset tulostavoitteet, työnohjaus, hallinnolliset prioriteetit
- erilaiset lakiin perustuvat harkintatehtävät
- erilaiset koulutustaustat, tietoisuus työperäisen hyväksikäytön muodoista
- lupahakemusten käsittelyaikapaineet

Hankkeessa selvitetään esteet ja käytännöt, jotka huonontavat lupaviranomaisten mahdollisuuksia havaita hyväksikäytön riskejä. Selvityksessä esitetään toimenpidesuosituksia esteiden poistamiseksi ja käytäntöjen muuttamiseksi.

Vaikutusarvio

Selvitys tuottaa tietoa edellä mainituista esteistä ja käytännöistä sekä selkeät kehittämishdotukset työperäisen hyväksikäytön riskien paremmaksi tunnistamiseksi. Kehittämishdotusten toimeenpano parantaa työperäisen hyväksikäytön ennaltaehkäisemistä ja havaitsemista.

Keinot vaikutuksen arvioimiseksi

Arvioidaan, paranevatko oleskelulupaviranomaisten mahdollisuudet havaita työperäisen hyväksikäytön riskitilanteita ja voidaanko selvityksen perusteella paremmin ennaltaehkäistä hyväksikäyttöä.

Mahdollisten lainsäädäntömuutosten arviointi voidaan toteuttaa tarkemmin lainmuutoksen valmistelun yhteydessä.

Vastuutahot

Työ- ja elinkeinoministeriö, sisäministeriö, sosiaali- ja terveysministeriö

Aikataulu

Hanke käynnistyy syksyllä 2020 tai alkuvuodesta 2021 ja kesto on noin 3–6 kk.

Toimenpiteen toteuttamisen edellyttämät resurssit

Arvioitu kustannusarvio noin 40 000 euroa.

Tiedottaminen

Tiedottamisesta vastaavat vastuuministeriöt.

4.1.k Työsuojeluhallinnon analyysitoiminnan kehittäminen ja uusien toimintamallien luominen moniviranomaistoiminnan tarpeisiin

Analyysitoiminnan kehittämisen tavoitteena on valvontatoimien vaikuttavuuden ja pimeän työn torjunnan tehostaminen.

Aikataulu

Hanke toteutetaan vuosina 2021–2023.

Hankkeen kuvaus

Hankkeen tavoitteena on löytää ja toteuttaa, tehokkaita yhteistyömalleja työsuojeluhallinnon ja muiden viranomaisten väliseen yhteistyöhön työsuojeluhallinnon omaa analyysitoimintaa kehittämällä.

Hankkeessa tunnistetaan, analysoidaan ja mallinnetaan työsuojeluhallinnon tehokkaimmat pimeän työn torjunnan operatiiviset tavat, toimet ja tehtävät kohdevalinnan riskiperusteisuus huomioiden.

Hankkeessa pilotoidaan toteuttamiskelpoisia, tehokkaita toimintamalleja moniviranomaisyhteistyöhön.

Hankkeessa yhtenäistetään ja varmistetaan samat toimintatavat viranomaisyhteistyössä eri puolilla Suomea ja luodaan suunnitelmallisuutta eri toimialojen yhteistyötarpeisiin. Hankkeen avulla moniviranomaisyhteistyö vakiintuu toimivaksi ja tehokkaaksi yhteistyön muodoksi. Yhteistyön kehittämiseen kuuluu kansallisen toiminnan lisäksi EU-aspekti.

Vaikutusarvio, keinot vaikutuksen arvioimiseksi

Hankkeen edistymisestä raportoidaan toimenpideohjelman seurannasta sovitun mukaisesti.

Toimenpiteen toteuttamisen edellyttämät resurssit

Toimintaa varten on varattu rahoitus vuosiksi 2021–2023 työsuojelun aluehallinnon toimintamenoihin (33.02.07).

Vastuutaho

Sosiaali- ja terveysministeriö

Tiedottaminen

Tiedottamisesta vastaavat aluehallintovirastojen työsuojelun vastuualueiden viestintä sekä vastuuministeriö kumpikin toimenkuviansa mukaisesti.